

דַּרְשֵׁתִי קַרְבַּתְךָ

על פי שיעורו של הרב איתן כהן שליט"א • השיעור נמסר בבית הכנסת פרי מגדים, צפת ת"ו • במוצ"ש פרשת במדבר, תשפ"ו

מעלת התורה על המצוות

כותב הנפש החיים (שער ד' פרק ל'): "ועוד זאת יתירה התורה הקדושה ביתרון אור ותוספות קדושה גם על כל המצוות כולן ביחד, שגם אם קיים האדם כל התרי"ג מצוות כולן בשלימות האמיתי כראוי", כמו שמבין רבי חיים מוולוז'ין - "בכל פרטיהם ודקדוקיהם ובכוונה וטהרה וקדושה, אשר אז נעשה האדם כולו בכל אבריו ופרקיו וכל כוחותיו מרכבה גמורה שתשרה עליהם הקדושה עליונה של המצוות כולן". אדם הופך להיות מרכבה לשכינה.

כל אחד יודע שלקיים מצווה אחת בדקדוק, בכוונה, לשמה, בכל הפרטים, זה עבודה מאוד קשה. אבל עכשיו תיקח את כל המצוות כולם, כולם כולם - "עם כל זה אין ערוך ודמיון כלל קדושת ואור המצוות לגודל עוצם קדושת ואור התורה הקדושה אשר תופיע נהרה על האדם העוסק והוגה בה כראוי". מי שיושב ולומד תורה יותר גבוה מכל המצוות.

איזה מתנה יקרה זאת שאנחנו זוכים ללמוד תורה.

לעשות עסק מלימוד התורה

אבל צריכים לעשות מזה עסק. היום, מה אני אגיד לכם... מסתובבים, מחכים לחג שבועות, נו.. מה יש בחג שבועות? - עוגת גבינה. תגיד, יש משהו אחר היום? על מה בבית מדברים כל היום? אוכל. פתח את העיתון - תגיד לי, יש שמה פרסומת של ספרים? אין! רק אוכל יש שמה.

הרב סופר אמר לפני 30 שנה: היום סוגרים חנויות של ספרים, ופותרים חנויות של אוכל. כל היום מתעסקים רק באוכל. השם ירחם עלינו.

האישה אומרת לבעלה: לך תלמד כל הלילה, אל תעצום עין. למה? אחרי מוסף, אחרי ה"חתימה שבחתימות". אתה תבוא הביתה, יהיה בבית עוגת גבינה - שווה כל הלימוד שלך. וזה המציאות שלנו. למה? כי מהעוגות של הגבינות עושים הרבה פרסומת, אנשים מדברים על זה כל היום. מתי שמעתם שמדברים על לימוד תורה? לא מדברים על זה. אם לא נעשה עסק מלימוד תורה, לימוד התורה לא יהיה חשוב.

סיפור העוגה של "מוישי"

סיפר יהודי: "זכינו שכל בנו יצאו תלמידי חכמים". שאלו אותו: מה עשית שכן זכית? אמר: זה אשתי עשתה, לא אני.

הוא סיפר שכשנכנס הבן הבכור לשיבה, בארבע בצהריים אשתי הכינה עוגה מלאה בקרמים סוכריות ודובדבנים. ומארבע בצהריים הניחה אותה על השולחן. כל הילדים שאלו: מה זה העוגה הזאת? ואשתי אמרה: זה, כשמוישי - שהוא לומד תורה - יחזור מהשיבה, הוא יפתח אותה. אמא אנחנו רוצים דובדבן אחד - לא, אסור לגעת! עד שמוישי יחזור מהשיבה.

הילדים מארבע עד תשע וחצי הסתובבו מסביב לשולחן: "אמא, אנחנו רעבים!", "רעבים - יש מקרוני, אין עוגה. עוגה זה רק למי שלומד תורה". וככה, כולם חיכו - מתי יחזור משה מהשיבה.

וככה ההצגה הזאת כל חצי שנה חזרה. לא כל יום - כל יום זה כבר מאבד את זה. אבל פעם בחצי שנה ההצגה הזאת חזרה, והילדים קלטו שלימוד תורה גבוה מעל גבוה.

הסיום של רבי יצחק הוטנר

הרב יצחק הוטנר סיפר: עברתי גלויות, בבלולים, צרות. ואף על פי כן לא ביטלתי רגע מלימוד תורה. ואם יש לי משהו, זה הכל בזכות אמא שלי. שיום אחד בבית הודעתי שאני עושה סיום מסכת, כשאמא שמעה שאני עושה סיום מסכת, היא קנתה כמה עוגיות, ולפני הסיום אמא הלכה לחדר והתלבשה בבגדי שבת.

שאלתי את אמא: מה זה? היא אמרה: אתה עושה סיום מסכת, זה שמחה גדולה מאוד. לבשתי בגדי שבת, לכבד אותך. אומר רבי יצחק הוטנר: הייתי ילד אולי בגיל 12, וכל הזמן ליווה אותי השמלה של אמא שהיא באה לסיום שלי, זה מה שהחזיק אותי כל החיים בכל הצרות, בכל הגלויות.

הבן שלך עושה סיום מסכת - נו, ומה אתה עושה? מדבר בטלפון? אז איך אתה רוצה שיהיה לו חשק ללמוד? זרוק את הטלפון, זרוק את הכל, לך תשים בגדי שבת. תשמע, אבל הבן שלי - אתה יודע איזה סיום מסכת הוא עושה? בדיוק! זה הבן שלך, אתה צודק - הוא יצא ממך, התפוח לא נפל רחוק מהעץ. תשים בגדי שבת, תעשה מזה עסק.

אם לא תעשה עסק מלימוד התורה, אז מחג שבועות יצא רק עוגת גבינה בלבד.

הספרים של אבא - הרב אויערבך

הרב אויערבך זצ"ל סיפר שלא היה להם אוכל בבית. אבא שלו לווה כסף, והגיע מצב שלא היה מאיפה להחזיר. ויום אחד באו נושים, לקחו את השולחן, לקחו את המקרר. כל פעם מישהו לקח משהו, ואמא הייתה נאנחת.

ויום אחד הגיע איזה נושה אחד, וכבר לא היה מה לקחת. הוא הסתובב בבית ואז הוא ראה את הספרים של אבא, והוא לקח אותם. ואמא פרצה בכבי, כאב לה מאוד: מה! אבא עכשיו לא ילמד תורה!?

הרב אויערבך סיפר: הייתי אולי ילד בגיל שבע. ראיתי שכשלקחו את המקרר, את השולחן, את הכיסאות, אמא נאנחה, אבל בסדר, זה עבר לה. אבל שלקחו את הספרים, אמא פרצה בכבי. אמרתי לעצמי, בתור ילד קטן: אני לא יפסיק מלימוד תורה, אני אהיה משועבד לתורה כל החיים שלי.

מה אפשר לעשות ברגע אחד שאתה יודע לעשות עסק מלימוד תורה. איזה דבר גדול זה.

הסיפור של הרב יעקובזון - "צ'ולנט"

הרב יחיאל יעקובזון סיפר על רבה אחד בתלמוד תורה, שלפני מתן תורה דיבר "תורה תורה...". בסוף הוא שאל את הילדים: נו, איזה דבר הכי גדול בעולם? אחד הילדים צעק: "צ'ולנט!"

בדיחה אחת והילד הזה קירר את כל הכיתה. אבל המלמד שם לב שהילד רציני מאוד, הוא לא התכוון לליצנות. הוא שלח את הילד לרב יעקובזון.

אמר לו הרב יעקובזון: שמעתי שסיפרת איזה בדיחה בשיעור, צ'ולנט... אמר הילד: למה אתה אומר 'בדיחה'? - זה באמת, שאל ר' יחיאל: מה באמת..

הילד סיפר: אבא שלי כל ערב שבת אומר לי: תכין דברי תורה. אין לי חשק להכין, אבל אני מפחד מאבא, אז אני מכין. עד שאני מכין, כותב, וכל יום שיש עובד. בשבת שאני בא לומר את הדברי תורה. אמא מוזגת חמין. ואבא שלי שקוע ראשו רובו וכולו בתוך החמין, ורק ככה מהממה תוך כדי שאוכל כאילו הוא שומע. נו, אז תגיד לי - מה עדיף: צ'ולנט או דברי תורה? ברור שצ'ולנט.

סיפרו לאבא בדיק מה הבן שלו אמר. הוא נחרד, ושאל מה אני אמר לעשות? אמרו לו שיכין דברי תורה, ואמא תמוזג את החמין ותגיש לו, ואז תזין את הצלחת, ותגיד שכשיוסי אומר דברי תורה, הכל בטל ומבוטל, אני רוצה לשמוע אותו.

עכשיו אני שואל באמת: אותו אבא באמת חשב שהצ'ולנט יותר עדיף? ודאי שלא, אבל רואים אותך - במה אתה מתלהב. חזרת הביתה אחרי לילה של לימוד, במקום שתספר לאשתך: איזה לילה גדול, נו, מה אתה אומר? נו.. יש עוגת גבינה, פשפש, איזה יופי, איזה עוגת גבינה! זה מה שקולטים. אבל השקעתי בלימוד. נכון! אבל שומעים אחרת.

לכן צריך מאוד מאוד לעשות עסק מלימוד תורה. אין יותר גבוה.

נפש החיים בשם הזוהר - לימוד תורה ככפרת עוונות

כותב נפש החיים בשם הזוהר הקדוש פרשת שלח: "כמה יש להם לבני אדם להסתכל בעבודת הקדוש ברוך הוא, כמה יש להם להסתכל בדברי תורה, שכל מי ששוקק בתורה כאילו מקריב כל הקורבנות שבעולם לפני הקדוש ברוך הוא, ולא עוד אלא שהקדוש ברוך הוא מכפר לו על כל עוונותיו, ומתקנים לו כמה כיסאות לעולם הבא".

אין לנו הבנה - מה זה עוון אחד בשמיים, היום מדברים רק על זכויות. אין עוונות היום. אבל תדעו שעוון בשמיים מפחיד פי 1000 יותר מכל מה שאנחנו מבינים.

אם חז"ל אמרו לך שמבטלים מכל עם ישראל את מצוות שופר ואת מצוות לולב דאו' ומגילה דרבנן. כדי שלא יהיה איזה יהודי אחד שיטלטל את הלולב ואת השופר ארבע אמות ברשות הרבים. הגם שכנגד זה יש עוד 10 מיליון אנשים שלא ישמעו שופר. זה לא שווה. למה? כי יש בן אדם אחד שיעבור עבירה. שווה ש-20 מיליון בני אדם לא יקיימו מצוות, כדי שרק יהודי אחד לא יעבור עבירה.

שאתה זוכה ללמוד תורה - מוחלים לך על כל עוונותיך. ולכן צריך לעשות עסק מלימוד תורה. מהלימוד תורה של הבן שלך. שמה אתה נותן את השורשים האמיתיים לדורות.

"ויחן שם ישראל" - מתן תורה ושלוש בין הבריות

מתן תורה היה ב"ויחן ישראל שם נגד ההר". אומר רש"י: "ויחן" - לשון יחיד - "כאיש אחד בלב אחד". אני יודע שבשביל ללמוד תורה צריך שכל, להיות שקוע בלימוד, להתמיד, אולי גם מקווה, גלגולי שלג, הכל מצוין. אני לא מבין, אם יש לו קצת בעיות עם החברותא... עם אשתו... ההורים שלו... בסדר, זה לא הכי נחמד, מסכים איתך, אבל מה זה קשור ללימוד תורה?

המדרש - "תורה שנתת להם אינם עוסקים בה"

ב"עלי שור" חלק א'. הביא מדרש מפחיד מאוד. כותב המדרש (שיר השירים רבה ה, יב): "היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני". רבי נתן בשם רב אחא אמר: משל למלך שכעס על עבדיו וחבשם בבית האסורים. מה עשה המלך? נטל את השרים שלו ועבדיו והלך לשמוע מה היו אומרים. שמע שהיו אומרים: 'אדונינו המלך, הוא שבחנו, הוא חיינו, אל נחסר לאדונינו המלך לעולם'. אמר להם: 'בני, הגביהו קולכם כדי שישמעו חברים שעל גביכם'.

כך, אף על פי שישראל עוסקים במלאכתם כל ששת ימים, וביום השבת משכימים ובאים לבית הכנסת וקוראים קריאת שמע ועוברים לפני התיבה וקוראים בתורה ומפטרים בבניא, והקדוש ברוך הוא אומר להם: 'בני, הגביהו קולכם כדי שישמעו חברים שעל גביכם'. ואין חברים אלא מלאכי השרת.

כותב המדרש: 'ותנו דעתכם שלא תשנאו זה את זה, ולא תקנאו זה את זה, ולא תחרו ריב זה עם זה, ולא תביישו זה את זה'. למה? 'שלא יאמרו מלאכי השרת לפני: ריבנו יש עלול, תורה שנתת להם לישראל אינם עוסקים בה, שהרי איבה וקנאה ושנאה ותחרות בגיניהם'.

המדרש כותב פה שמלאכי השרת אומרים לבורא עולם: אתה רואה את האברך הזה - הוא לא לומד. למה הוא לא לומד? הרי הוא לומד? משום "שיש איבה וקנאה ותחרות בגיניהם".

כותב הרב וולבה: אנחנו היינו אומרים שמי שיש לו שנאה, קנאה - אולי זה תורה לא לשמה, אולי זה פגם בתורה. לא! זה לא פגם. הוא פשוט לא לומד, כי אם היית לומד, בהכרח, היה לך מידות טובות, היית חייב לאהוב כל יהודי. ואם אתה מרגיש מסוכסך, ועם ההוא יש לך בעיה... אפילו אם באמת אתה צודק - דע לך, אתה לא לומד.

לכן בורא עולם הביא את מתן תורה, כדי שאנחנו נדע לאהוב אחד את השני. ושנדע שכל זה אין מתן תורה.

ציפיות ודמיונות – שורש המריבות בבית

השבוע היה לי מלא טלפונים של כל מיני בעיות. הצד השווה בכל הבעיות. כמו בשיעורים הכלליים של ראש הישיבה, שיש לו כבר יסוד בסוגיה, ועל פי היסוד הזה הוא בונה את המערכת. האברך הזה מגיע הביתה, יש לו כבר יסוד איך הבית אמור להיראות, ואשתו לא מתנהגת לפי אותו יסוד. אוהו, מפה מתחילים כל הבעיות. אבל אם היה בודק את היסוד הזה – מי אמר שזה נכון? מבחינתו זה 100% נכון, אין משהו אחר. לך תתייעץ! מאיפה אתה יודע?

כותב רב' אלה' לופיאני: כל הכעסים בעולם, זה בגלל הציפיות שיש לאדם. בן אדם מגיע הביתה, מצפה שיהיה אוכל ואין אוכל, אז הוא כועס.

בן אדם מתכנן לעלות לבנק להפקיד את הצ'ק ולחזור – מקסימום חצי שעה. הוא מגיע ונפלו המחשבים. נתקע שם ארבע שעות. ישר הוא זועם "איזה בנק זה... אני עובר מהבנק הזה!" אני לא מבין, מה אתה מתבלבל! אתה הכנסת לראש לך שאתה מסיים עם זה תוך חצי שעה!

אבל אם בן אדם יודע שהוא נתון לפני מי שאמר והיה העולם, הוא יודע – שיכול להיות חצי שעה, יכול להיות ארבע שעות, יכול להיות 10 שעות, יכול להיות שיהיה אוכל, יכול להיות שלא יהיה אוכל. איזה בית מאושר יהיה לו, איזה בית טוב.

סיפור החוזר בתשובה והרב בן ציון אבא שאול

סיפר יהודי אחד על איך שהוא חזר בתשובה. הוא הלך להתארח אצל משהו שהיה לו 20 אורחים. ואיזה דברי תורה, איזה שירה! הוא נורא אהב את מה שהוא ראה. הוא היה עשיר גדול. והחליט שהוא חוזר בתשובה.

הוא דיבר עם אחד מראשי ישיבת אור שמה, שהוא מוכן להשתדך עם כל אחת בתנאי שאצלם בערב שבת יהיו 20 אורחים על השולחן. רוב הבחורות לא הסכימו, הגם שהוא הציע להם מלא כסף והכל.

בסוף אחת הסכימה להשתדך איתו. התחתנו, ושבת הראשונה אחרי שבע הברכות, 20 אורחים הגיעו. וכך התכוננו לשבת הבאה. היא אומרת: אתה יודע, אני ביום רביעי שטפתי את הצלחות של שבת, ועוד לא סיימתי. אמר לה בעלה: תתכונני ל-20 האורחים הבאים.

אחרי שלושה שבועות היא אומרת לו: תגיד, אין שבת חופשית? כמה אני יכולה לטטוף, להכניס? מסכנה צעירה, בקושי התחתנה, ואין אור לנשום. הוא אמר לה: סליחה, עשינו חוזה, זה התנאי.

טוב, לא הייתה ברירה, התקשרה לרב שלו, ואמרה לו כך וכך הסיפור: אני כבר קורסת מכל המסה הזאת. הרב שלו דיבר איתו. אמר לו הבעל: הרב, מה יש לדבר פה? עשינו חוזה. הרב ניסה לשכנע והוא בשלו.

שאל אותו הרב: יש לך איזה רב שאתה מוכן להתבטל לדעתו? אמר לו: כן, הרב בן ציון אבא שאול, אצלו אני מתבטל. בוא ניסע אליו ומה שגידי נעשה.

נסעו הרב והזוג ביחד, וסיפרו לרב בן ציון אבא שאול את כל הסיפור, הרב התחיל לצחוק. מה אתה צוחק, הרב?

דרכיה דרכי נועם – תשובת הרב בן ציון אבא שאול

אני אגיד לך. אני עכשיו לומד מסכת סוכה. הגמרא (בב): אומרת: "ולקחתם לכם ביום הראשון... וענף עץ עבות". מה זה ענף עץ עבות? אומרים חז"ל: זה הדס. מי אמר לך שזה הדס? אומרת הגמרא שמשמעות של 'עבות' – זה שהעלים מכסים את הענף. שואלת הגמרא: ואולי זה 'הקדוף', שגם העלים שלו מכסים את הענף שלו? ומתרת: זה לא יכול להיות הירדוף, כי יש לו קוצים, ו"דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום".

איזה תשובה זאת? אני לא מבין את חז"ל. אז יש פה קוצים, אז מה? אז תורידו את הקוצים. לא! חז"ל אמרו לא יכול להיות. למה? כי התורה שלנו "דרכיה דרכי נועם". יש קוצים? זה לא התורה שלנו!

"דרכיה דרכי נועם", זה שכיף לחיות שמה. אם אתה לא חי בכיף – זה לא התורה שלנו.

מגילת רות – שכרן של גומלי חסדים

במדרש (רות רבא ב, יד): אמר רבי זעירא: מגילה זו אין בה לא טומאה ולא טהרה ולא איסור ולא היתר. ולמה נכתבה – ללמדך כמה שכר טוב לגומלי חסדים.

היו שני חסדים, החסד שרות עשתה עם נעמי – זקנה מסכנה – אמה שכולה, גם אלמנה, בודדה, ורות הלכה איתה שיהיה לה נעים. והחסד השני שבועז עשה עם איזה גיורת, גדול הדור – מתחתן עם מואביית.

אם הוא לא היה מתחתן איתה – לא היה זכר מבוועז. לבועז היו 60 ילדים, כולם נפטרו. הזכר שנשאר לו זה רק מרות.

רבי אהרן קוטלר וישיבת לייקווד

רבי אהרן קוטלר פתח את ישיבת לייקווד בארצות הברית. הישיבה – אני חושב הגדולה ביותר בעולם, יש שם כ-7000 בחורים ואברכים ברמה גבוהה. רבי אהרן קוטלר נפטר בשנת תשכ"ג. ובנו הרב שניאור קוטלר החליף אותו. רבי שניאור קוטלר נפטר בשנת תשמ"ב. והחליף אותו בנו – הרב מלכיאל קוטלר שליט"א. הוא היום ראש הישיבה.

אבל פחות ידוע שלרב שניאור קוטלר היו שני בנים – מי שמכהן היום, והרב מאיר קוטלר שעליו אמרו ש"הוא רבי אהרן קוטלר הבא בתור". ר' מאיר הזה היה עילוי לא במצאצא, חריף מאוד, צדיק גדול, כל המידות הטובות.

ר' מאיר הזה השתדך עם איזה משפחה חשובה מארצות הברית, ובין האירוסים לחתונה, הרגיש ר' מאיר כאבים, והתברר שר' מאיר חולה במחלה וכבר היא התפשטה בכל הגוף שלו. הרופאים אמרו שהוא יחיה מקסימום חודש.

הצד של הכלה אמרו לרב שניאור קוטלר, שאין מה להמשיך. הרב שניאור קוטלר, אמר להם: ברור שבמצב כזה אין מה להמשיך את החתונה.

מי שהתנגדה זאת הכלה. הוא בן תורה אמיתי ואני רוצה להתחתן איתו. כולם אמרו לה: את צעירה, רוצה להתחתן, את סתם מתלהבת. הם הלכו לכמה רופאים, כולם אישרו שאין שום תקווה – חודש זה נגמר.

הרב משה פיינשטיין והברכה

ראו שהיא מתעקשת, והציעו לה: בואי ניסע לרב משה פיינשטיין. מה שיגיד נעשה. מקובל עלייך? מקובל. נסעו לרב משה פיינשטיין.

רבי משה פיינשטיין שמע את הסיפור. ואמר שבאמת צריך לבטל את השידוך. הוא שאל את הבחורה למה היא רוצה להתחתן, והיא אמרה שהיא רוצה כזה בן תורה.

רבי משה פיינשטיין ראה שהיא חזקה בדעתה. הוא אמר: תראו, כתוב בספרים שגם אם אדם עושה זיווג למשך שבוע – בעולם האמת זה זיווג לנצח. מי יודע מה בורא עולם מגלגל? תשאירו לה. ואם תרצו, אני מאוד אשמח לסדר חופה וקידושין בחתונה הזאת.

החתונה הייתה מאוד עצובה. כולם ידעו שעוד שבוע שבועיים זה נגמר. שיא הבכיות היה כשהחתן הלך לכסות את פני הכלה. כולם הבינו: עכשיו הוא מכסה אותה, שבוע הבא היא מכסה אותו בחול.

כשהסתיימה החתונה רבי משה פיינשטיין אמר להם: עכשיו ברכנו "יוצר האדם". בורא עולם עכשיו יוצר פה יצירה חדשה. אני מברך אתכם שתזכו לילדים. וכולם בכו מאוד.

עברו כמה חודשים ומלאך המוות לא מגיע. ארבע חודשים – נפקדה הכלה. פלא פלאים. מי שלא הגיע בחתונה הגיע לברית. אנשים בחתונה לא רצו לבוא לזוה עצבות, אבל לברית, כולם הגיעו, כולם ראו בחוש מה זה ברכה של צדיק.

דרכיה דרכי נועם – שיחת הרב משה פיינשטיין

חודש אחרי הברית, האישה קראה לבעלה ואמרה לו: תראה, רבי משה פיינשטיין ברך אותנו שנזכה לילדים. מיעוט רבים שניים. אני רוצה להתנהג כמו רחל אשתו של רבי עקיבא. צא מהבית, לך תלמד 24 שנה. אני מוכנה להקריב את כל החיים שלי בשבילך.

בעלה מאוד התרגש מזה. אמר: אבל אנחנו לא זנו שום צעד בלי רבי משה פיינשטיין. נלך לשאול אותו. הם הלכו לשאול, ורבי משה פיינשטיין אמר: בתורה שלנו אין שום סיגופים. התורה "דרכיה דרכי נועם" לחיות בכיף. אין דבר כזה לעשות פירוד, חוץ מרבי עקיבא, שזה הייתה הוראת שעה, לא מצאנו שום תנא בעולם שעשה כמותו. לכן תמשיכו לחיות בשלום.

באמת, עברה אולי איזה שנה וחצי, ואשתו ילדה עוד בן. יומיים אחרי הברית רבי מאיר לא התעורר.

נחמת האדמו"ר מבלאז'וב

ר' שניאור לא יכול היה להתנחם. הוא אמר: איבדתי את כל אמריקה. היחיד שניחם אותו זה היה האדמו"ר מבלאז'וב [רבי ישראל שפירא זצ"ל], הוא אמר לו: "רבי, אתה לפחות יש לך מצבה לבכות. אני איבדתי את הלב שלי באשוויץ, אין לי איפה לבכות. בנוסף, הלב שלי לא השאיר אחריו שום זרע. אתה – הלב שלך השאיר אחריו שני בנים"

אמר לו הרב שניאור קוטלר: ניחמתני.

המשך הסיפור – הנס של האלמנה

עברה שנה. הציעו שידוך לאלמנה הזאת הצעירה – אלמן עם שני ילדים. והם התחתנו.

עברו שש שנים – ועדיין אין ילדים. החליטו לגשת לרופאים, כל הרופאים אמרו: אין ילדים, גם לא יהיה. הם הלכו לפרופסור מומחה גדול. הפרופסור אמר: תראו, אני לא מאמין בניסים, אבל מה אני אגיד? זה רק נס. כי אין מציאות אצלך שיהיו ילדים. אין 'בית ולד'.

באמת ככה היה. היא חיה עם בעלה, ארבעה ילדים, שניים שלו שניים שלה. עם זה הם חיו כל החיים שלהם. חיתנו אותם, וזהו.

ההורים של הכלה – אמרו: כשהכלה התעקשה להתחתן עם ר' מאיר קוטלר, חשבנו לעצמנו: איזה צדיקה הבת שלנו, איך היא מוכנה להקריב את החיים שלה כדי שלחתן יהיה טוב. ועכשיו התברר שאם היא לא הייתה מתעקשת, היא הייתה נפטרת ערירית מן העולם.

"ללמדך שכרן של גומלי חסדים"

ללמדך שכרן של גומלי חסדים. אתה עושה חסד, אתה לא יודע איפה בורא עולם בסוף משלם לך.

רבי שמעון שיצא מהמערה, ראה את יהודה בן גרים, נתן עיניו בו, עשהו גל של עצמות. למה? הרי אם לא היה יהודה בן גרים, לא היה זוהר היום. לא היה תיקונים, לא היה כלום.

כתוב בספרים: אתה צודק, אבל לקחת לי 13 שנה שלא עשיתי טובה לאחרים. הייתי בודד. על זה אני לא יכול למחול לך.

לפני כמה שבועות ר' דן סגל הספיד את משפחת שפיגל. הוא אמר: תדעו לכם, אפשר לאסוף זכויות בלי סוף. רק תגיד מילה טובה, תפרגן לשני. זה העבודה שלנו היום. זה המדרש פה – "ללמדך שכרן של גומלי חסדים".

זוכה אותנו השם, שיהיה לנו הרבה חשק ושמחה בלימוד תורה. שנזכה לעבוד אותו כרצונו, לעשות לו נחת רוח לפניו, שנזכה לראות את כל בנינו ובנותינו כולם עובדי השם אמיתיים, שנזכה בסיעתא דשמיא שתלווה אותנו כל החיים, שנזכה לישועות גדולות לברכות מרובות, אמן ואמן.